

מאוסים הם.

ומבאר המקשה את קושייתו: **אנן הכי קאמרינן:** מאחר ואינם חוזרים להקטרה, אם כן מדיחן למה לי?

ומתצינן: צריך להדיחם, מאחר דאי מתרמי כהן אחרינא ולא ידע שנפסלה עולה זו, נסקינח, ולכן יש להדיחם בכדי שאותו כהן יקטירם כשהם נקיים.

ב-9 ומקשינן: **ואנן ניקו נעביר להו לכהנים מילתא דאתו בה לידי תקלה?** שע"י שהם מודחים אנו מביאים את הכהן לידי תקלה להעלות על המזבח פסולים שירדו! (10)

ומתצינן: **אפילו הכי עדיפא לעשות כן,** כדי שלא יהו קדשי שמים מוטלים כנבילה בפרש שלהם. (11)

אמר רבי הייא בר אבא, בעי רבי יוחנן:

אימורי קדשים קלים שהעלן לפני זריקת דמן, ירדו או לא ירדו? והיינו שהסתפק בדינו של עולא לעיל אם בהעלאתם קודם זריקה נעשו לחמו של מזבח או לא.

אמר ליה רבי אמאי: מדוע מסתפק הנך רק לענין אם ירדו או לא **ותיבעי** לך גם לענין מעילה שמאחר והזריקה היא הקובעת דין מעילה באימורים שמשעת זריקת הדם מועלים בהם, הרי שבאופן שעלו קודם זריקת דמם יש לדון אם נעשו לחמו של מזבח ומועלים בהם או לא?

אמר ליה: מעילה לא קמיבעיא לי, ופשוט לי שקודם זריקה אין בהם מעילה, משום דזריקה הוא דקבעה להו במעילה, כי קמיבעיא לי היינו רק לענין ירידה לאחר שעלו, אם דינם לירד או לא.

ופשיט לספקו: אימורים שעלו קודם זריקת דמם לא ירדו משום שנעשו לחמו של מזבח,

המבואר בגמרא בפסחים [נט ב] ובפירוש רש"י שם!?

ותירץ, שבגמרא שם מדובר על מניעה מאיסור עשה, ולכן יש לסמוך על הודעה זו, ומה שאין כן בנ"ד שהוא לאו ואין לסמוך על זה.

11. ומה שאין לשורפם מיד, כתב החק נתן, שמאחר ואין פסולם בגופם [היינו שיש להעמיד את דברי הגמרא באופן שנפסלו בפסול אחר ולא בפסול שבגופם], הרי צריכים הם עיבור צורה [היינו להיפסל בלינה] ואין לשורפם קודם לכן.

אולם בשפת אמת תמה, שהרי מאחר והעמידה הגמרא באופן שנפסלו לאחר הזריקה, בהכרח מדובר כאן בפסול שבגופם, שהרי פסול מחמת הדם או הבעלים כבר לא שייך לאחר

מיעוט במצוות הקטרת עולה פסולה, אלא שנתמעטה היא מדין הפשט המנתק את העור מן הבשר וממילא דין עורה להיות נגרר אחרי הבשר לכל דיניו. ואם כן, מאחר וסובר רבי אלעזר שכאשר היתה שעת הכושר לעולה פסולה זו הופקע דין העור מלהיות כבשר, והיינו מחמת שחל עליו דין הפשט, הרי שאף בהקטרה פסולה כך הוא, שיש מצוות הפשט אף על זו שעלתה, שהרי לא נתמעט דין הקטרתה מדין הפשט, וכיון שיש בה מצוות הפשט ממילא יש להקטירה בלא העור.

10. הקשה המצפה איתן, מדוע לא תירצה הגמרא, שמאחר וכהנים זריזין הם, הרי שהכהן המעלה את העולה ושוחטה בראש המזבח, יודיע על זאת לאחיו הכהנים שיזהרו בה, וכפי

זריקת הדם.

ופשיט לספקו הכי: אימורי קדשים קלים שהעלן קודם זריקת דמם לא ירדו כי נעשו לחמו של מזבח, ואף על פי כן אין בהם מעילה.

שנינו במשנה: ואלו לא היה פסולן בקדש וכו' ובעלי מומין, רבי עקיבא מכשיר בבעלי מומין.

אמר רבי יוחנן: לא הכשיר רבי עקיבא את בעלי מומים לענין שאם עלו לא ירדו אלא במום הנמצא בדוקין שבעין שהוא מום שאינו ניכר כל כך, (13) והטעם הואיל ומומים אלו כשרים הם בעופות שהרי נאמר "תמים זכר בבקר בכשבים" ולמדנו בזה, תמות וזכרות בבהמה, ואין דין תמות וזכרות בעופות. ואמנם, עוף שהוא מחוסר אבר

ואף על פי כן אין בהם מעילה כי כל שלא נזרק דמם עדיין לא הובררו לחלק גבוה. (12)

רב נחמן בר יצחק מתני הכי: אמר רב חייא בר אבא, בעי רבי יוחנן: אימורי קדשים קלים שהעלן לפני זריקת דמן, יש בהן מעילה או לא? ולפי שמחמת עלייתם למזבח נעשו לחמו של מזבח, משום כך תתכן בהם מעילה.

אמר ליה רבי אמאי: ותיבעי לך גם לענין ירידה אם נעשו לחמו של מזבח ולא ירדו או לא?

אמר ליה: ירידה לא קא מיבעיא לי ופשוט שלא ירדו משום הנעשו לחמו של מזבח, כי קמיבעיא לי היינו רק לענין מעילה אם דין לחמו של מזבח מועיל לענין זה, או שאין בהם מעילה עד שיובררו לחלק גבוה ע"י

זריקה, ואם כן אין הם טעונים עיבור צורה, ומדוע לא ישרפו מיד?

12. לכאורה יש לתמוה, מאחר ומזבח מקדש האימורים לענין שלא ירדו, מדוע לא יקדשם אף לענין מעילה? וביאר בזה הג"ר מנחם זעמבא [שו"ת זרע אברהם כג כו], ע"פ דברי רש"י לקמן [קט א] שביאר דברי הגמרא שם שאין חיוב על הקרבת חוץ אלא בדבר הראוי ל"עשות" בפנים, דהיינו רק באופן שאחר שעלו על המזבח מחוייב הכהן להפך בהם בצינור. ומבואר בזה, שמחמת היתר הקרבה בלבד אין הדבר נחשב ראוי לגבוה אלא רק ע"י שיש בו חיוב הקרבה.

ולפי זה יש לומר שהוא הדין לענין מעילה, שרק באופן שיש בקרבן חיוב הקרבה אזי יש עליו שם קרבן הראוי לגבוה לענין חיוב מעילה. ומעתה, מאחר ודעת רש"י במעילה [ז א] שדין

אימורים שעלו לא ירדו היינו לאחר זריקת הדם, הרי מבואר בזה שאף אם כשרים הם לשהות על המזבח קודם זריקה, מכל מקום מצוות הקטרה אינה אלא לאחר זריקה [וכן מבואר בכסף משנה, פסולי המוקדשין ג ה, שאימורים שעלו קודם זריקה לא נפסלו בהעלאה זו ולכן אם נזרק הדם לא ירדו]. ואף אם לא נאמר כן, מכל מקום זה וודאי שאין על הכהן חיוב להפך בהם בצינור קודם זריקה, ואדרבה, מחוייב הוא להמתין עד אחרי זריקה, וכיון שכן, הרי שאף על פי שיש להם הכשר הקטרה, מכל מקום אינם חשובים קרבן הראוי לגבוה ולכן אין מועלים בהם.

13. כן מבואר ברש"י בבכורות [טז ב], שמשום שאינו ניכר כל כך, דינו שאם עלה לא ירד. אבל התוס' [לעיל לה ב ד"ה אלא בדוקין] כתבו, שדין לא תרד אינו דווקא במום זה של דוקין שבעין, אלא הוא הדין לכל מום שאינו מחוסר

למזבח, שאף על פי שהנקבה כשרה בעופות מכל מקום דינה לירד, והטעם, **דכשקדם מומחה להקדשה דמיוא** שהרי אין לך מום גדול מנקבה בעולה, והוא קיים בה מראשית בריאתה.⁽¹⁵⁾

ובדרך אגב, מביאה הגמרא שמדברי רבי עקיבא שנאמרו כאן, ניתן לפשוט את אשר הסתפק רבי ירמיה בענין אחר.

בעי רבי ירמיה: יש פסול הקרבה משום נרבע בעופות או אין פסול נרבע בעופות? וצדדי הספק: **מי אמר הכתוב "מן הבחמה" [ויקרא א] שדרשנו בזה להוציא את הרובע**

פסול להקרבה משום הנאמר "הקריבהו נא לפחתך".⁽¹⁴⁾ ומשום שבעופות הוכשרו מומים אלו, לכן בבהמה אם עלו לא ירדו.

ועוד אמר רבי יוחנן: **והוא** מה שאמר רבי עקיבא אם עלו לא ירדו היינו באופן שקדם הקדשן את מומן שנעשה בעל מום רק לאחר שכבר הוקדש, שמאחר וכבר חלה עליו קדושת מזבח לכן אם עלה לא ירד, אבל אם נעשה בעל מום קודם שהקדישו, הרי שלא היה קדשי מזבח מעולם ולכן אף אם עלה ירד.

ומורה רבי עקיבא, בעולת נקבה שעלתה

"הקריבהו נא לפחתך" כי אמנם עיקר פסול מחוסר אבר בעוף נלמד מהדרשה המובאת בקדושין, וכמו שכתבו התוס', אלא שפסוק זה מגלה על איזה מום אמרה תורה שיפסול בעוף, ואילו התוס' סברו שמחוסר אבר בעוף הוא דין אחד עם מחוסר אבר בבהמה, ולכן אין צריך גילוי שלכך נתכוונה תורה.

15. הקשה הקרן אורה [לקמן פה ב], הרי עיקר טעמו של רבי עקיבא בדבר שקדם מומו להקדישו, הוא משום שאין קדושת הגוף חלה על בעל מום, ואם כן מה זה שייך לעולת נקבה שדינה מבואר במשנה בתמורה [יח ב], שאם הפריש נקבה לעולה תרעה עד שתסתאב, והיינו משום שחל בה קדושת הגוף?

וכתב, שמכל מקום כיון שעולת נקבה מתחילתה אינה ראויה למזבח, אין היא קדשי מזבח, ולכך תרד. וכן כתב בזה בחידושי מרן רי"ז הלוי [מכתבים, עמוד עח], שעולת נקבה מלכתחילה אינה קדושה לענין להיקרב, אלא עומדת מעיקר קדושתה רק לדמיה, אבל היא עצמה אין בה תורת הקרבה.

אולם באבי עזרי [קמא, פסולי המוקדשין ד

אבר, כפי המבואר בקידושין [כד ב] שרק מחוסר אבר התמעט בעוף.

ובאופן אחר כתבו, כי נקט דוקין שבעין, משום שיתר המומים פסולים מדרבנן אפילו באינו מחוסר אבר. והקשה השפת אמת, מה בכך שפסולים מדרבנן, מכל מקום כיון שמדאורייתא כשרים בעופות, הרי שבבהמה צריך להיות הדין אם עלתה לא תרד!?

14. כן כתב רש"י. ולעיל [לה ב] הקשו התוס', לשם מה נקט כן, הרי הגמרא בקידושין [כד ב] דרשה במפורש "מן העוף ולא כל העוף" ומיעטה בזה מחוסר אבר.

ובכתבי הגרי"ז חקר בדין מחוסר אבר בעוף, אם פסולו הוא דין אחד עם פסול מחוסר אבר שבבהמה, והיינו שבבהמה ישנם שני דינים, דין בעל מום, ודין מחוסר אבר באופן שאינו נעשה בעל מום בכך, כגון מחוסר אבר פנימי שאין זה מום כי אינו בגלוי, ופסול משום מחוסר אבר, ופסול זה נאמר אף בעופות, או שמחוסר אבר בעוף אינו שייך לפסול זה בבהמה, אלא הוא פסול מיוחד הנאמר בעוף. וכתב, שרש"י סובר שהוא פסול חדש, ולכך הביא את הפסוק

שעוף הנרבע פסול להקרבה, שהרי שנינו: עוף קדשים הנרבע והמוקצה והנעבד ואתנן ומחיר וטומטום ואנדרוגינום כולן אם עשה בהם מליקה, מטמאין הם בגדים אבית הבליעה כטומאת נבלת עוף טהור, שמטמאה את בגדי האוכל אותה בביאתה לבית הבליעה, והטעם, כי מאחר ופסולים הם להקרבה, אין המליקה מכשרתם שהרי אין מליקה מתירה אלא בקרבנות כשרים.

ומה ששנינו כאן שהטומטום והאנדרוגינוס פסולים על אף שאין דין זכרות בעופות, היינו משום שסובר תנא זה, שזו בריה בפני עצמה ואינה ספק זכר ספק נקבה. ואמנם דעת רבי אליעזר בכורות אינה כן, שהוא סובר, כל מקום שנאמר זכר ונקבה, יש להוציא את הטומטום והאנדרוגינוס מביניהם, ומה שאין כן בעוף שלא נאמר בו דין זכר ונקבה.

וממה שכללה הברייתא את הנרבע בכלל אלו שמע מינה שעוף הנרבע פסול להקרבה.

והנרבע שפסולים הם להקרבה, ולכן יש לתלותם זה בזה ולומר כל היבא דאיתיה ברובע שייך בו פסול רובע איתיה בנרבע, כל היבא דליתיה ברובע שלא שייך בו פסול זה ליתיה בנרבע, ואם כן בעופות שלא שייך פסול רובע שהרי אין עוף רובע אשה, אף פסול נרבע לא נאמר בהם, או דלמא הרי נעבדה בו עבירה בנרבע ומשום כך יש לפסולו?

אמר רבה, תא שמע: שנינו במשנתנו, רבי עקיבא מבשיר בבעלי מומין שאם עלו לא ירדו, ואם איתא שעוף שנרבע כשר להקרבה, נבשיר רבי עקיבא נמי בבהמה הפסולה משום נרבע שאם עלתה לא תרד, כי הואיל וכשר הנרבע בעופות לכתחילה, אף בבהמה דינו שלא לירד, וכפי שאמר כן רבי עקיבא לענין בעלי מומים!?

אלא בהכרח, שמע מינה שיש פסול נרבע בעופות!

אמר רב נחמן בר יצחק: אף אנן נמי תנינא

קדוש, ולכך אם הקריבו כשר, ואמנם כתבו שם התוס' שמדובר באופן שהקריבו שלא לשמו, שמאחר ולא הקריבו לשם חובה, אין לו להיות דווקא בן שנה או שתיים, [ומה שאין כן בהקריבו לשם חובה, דינו שתעובר צורתו כפי המבואר במנחות מח ב, ומשום שאין זו הקרבה ראויה שאי אפשר שיקרב בתורת אשם], אבל מכל מקום הרי גם הקרבה שלא לשם חובה אי אפשר שתהיה בדבר שלא קדוש להקרבה, ומוכרח מזה שחלה קדושת הקרבה אף בנקבה לעולה, וחזרה הקושיא מה ענין נקבה לעולה, לבעלי מום שקדם מומם את הקדישן, שהרי בהם לא חלה קדושת הגוף כלל!?

טז], הקשה מדברי הגמרא בתמורה [יט ב], שהביאה מחלוקת תנא קמא ורבי שמעון לגבי מביא אשם בן שנה במקום שצריך להיות בן שתי שנים, או להיפך, שלרבי שמעון לא חלה קדושה כל עיקר, וזהו לשיטתו שסובר המפריש נקבה לעולה תימכר בלא מום כי לא חל עליה קדושת הגוף, ולתנא קמא הקרבתו כשרה אלא שלא עלה לבעלים לשם חובה, וזהו לשיטתו שסובר המפריש נקבה לעולה תרעה עד שתסתאב, כי מתוך שחל עליה קדושת דמים חלה אף קדושת הגוף, והוא הדין באשם זה חלה קדושת הגוף. הרי שלתנא קמא הסובר שחלה קדושת הגוף, מבואר שאף לענין הקרבה הוא

שנינו במשנה: **רבי חנינא סגן הכהנים אומר**, דוחה היה אבא את בעלי מומין מעל גבי המזבח.

ומקשינן: **מאי קא משמע לן רבי חנינא בזה**, הרי אף תנא קמא אמר שבעלי מומין שעלו, ירדו!?

ומתצינן: **איבעית אימא, מעשה קא משמע לן**. כלומר, שנהגו כן למעשה.

ואיבעית אימא, מאי דוחה מעל המזבח, היינו שדחאם כלאחר יד⁽¹⁶⁾ ולא הורידם בפרהסיא שזו דרך בזיון.

שנינו במשנה: **כשם שאם עלו לא ירדו כן אם ירדו לא יעלו**.

אמר עולא: לא שנו שאם ירדו לא יעלו, אלא באופן שלא משלה בהן עדיין האור שעל המזבח, אבל אם כבר משלה בהן⁽¹⁷⁾ האור אפילו כל שהוא, יעלו⁽¹⁸⁾ משום שנעשו לחמו של מזבח⁽¹⁹⁾.

רב מרי מתני לדברי עולא אלו **ארישא** של המשנה דהיינו על דין הפסולים שעלו על המזבח וירדו, וכפי שנתבאר.

רב חנינא מסורא מתני את דברי עולא אלו **אסיפא** על הדין האמור במשנה הבאה שכך נאמר בה: **העצמות והגידין והקרנים והטלפים שאינם ראויים להקטרה מכל מקום בזמן שמחוברין הם לבשר הזבח יעלו עמו על המזבח, פרושו וחלצו מן הבשר קודם**

משלה בהם האור לא ירדו.

אולם הטהרת הקדש [לקמן קט א] הוכיח מדברי רש"י שם שביאר דברי הגמרא לענין חיוב הקרבת חוץ בקדשים פסולים, שלמדנו זאת ממה שנאמר בפסוק "לעשות" והיינו, כל זבח הראוי לעשות, וכיון שדין פסולים אלו שאם עלו לא ירדו, נמצא שראויים הם לעשות, כי מאחר ועלו נזקק הכהן להפך בהם בצינור. ומעתה, אם נאמר שאף אותם הפסולים שדינם לירד מכל מקום אם משלה בהם האור לא ירדו, נמצא שאף אלו ראויים הם "לעשות", ומדוע לא נתרכו אף הם בכלל חיוב הקרבת חוץ. ובהכרח שדין אלו לירד אף לאחר שמשלה בהן האור.

18. התוס' לקמן [פו א ד"ה וכולן] דנים אם "צריך" להעלותם, או "רשאי" להעלותם אם ירצה, אבל אינו מחוייב לעשות כן.

19. כן פירש רש"י. ובחדושי רבנו חיים הלוי [פסולי המוקדשין ג ח] הכריח שאין הטעם בזה מחמת שע"י משילת האור פקע פסולם מהם

16. בזבח תודה מסתפק, אם את כל בעלי מומין היה דוחה כלאחר יד, או דווקא את בעלי מום בדוקין שבעין. ובשפת אמת נקט זאת בפשטות על כל בעלי מומין, ומצדד עוד, שאף את כלו אלו שלא היה פסולין בקודש שדינם לירד, היה דוחה כלאחר יד.

17. לגבי אותם שלושה פסולים אשר לדעת רבי יהודה דינם שאם עלו ירדו, הסתפק המשנה למלך [פסולי המוקדשין, ג ו], האם מועילה משילת האור למנוע את ירידתם כשם שהיא מועילה להעלות את אלו שדינם שאם ירדו לא יעלו, או שאין לדמות את אלו לאלו!?

וברעק"א שם בגליון, כתב להוכיח זאת ממה שמבואר בהמשך הגמרא בדעת רב חנינא ששנה את דברי עולא גם לענין העצמות והגידין המבוארים במשנה לקמן שדינם שלא יעלו, וכתב רש"י שם, הוא הדין שאם עלו ירדו, הרי שאף בדבר שדינו לירד סובר עולא שאם משלה בו האור, לא ירד, ואם כן הוא הדין לאותם שפסל רבי יהודה לגמרי, שמכל מקום, אם

העלאתו, לא יעלו על המזבח, ואף אם עלו, ירדו כפי המבואר לקמן [פו א] בדעת רבי, והגמרא שם העמידה את המשנה בשיטתו.⁽²⁰⁾ ועל כך אמר עולא: לא שנו שאם פרשו ירדו אלא שלא משלה בהן האור. אבל אם כבר משלה בהן האור, יעלו.

ומחלוקת יוצאת בין רב מרי, ששנה את דברי עולא על הרישא, לבין רב חנינא ששנאם על הסיפא: מאן דמתני אסיפא דהיינו רבי חנינא כל שכן שסובר כך גם ארישא שהרי אם דבר שאינו ראוי להקטרה כלל אף על פי כן משום משילת האור לא ירד, דבר שאלמלא פסולו בר הקטרה הוא, כל שכן שנתקדש בפסולו כמו שהוא מחמת

משילת האור.

ומאן דמתני לדברי עולא ארישא דהיינו רב מרי, הרי שרק באלו שהם בני הקטרה הדין כן, אבל אסיפא שאותם גידים ועצמות לאו בני הקטרה נינהו משום שנאמר "ועשית עולותיך הבשר והדם" הרי שאף לאחר משילת האור אם ירדו לא יעלוכי לא נתקדשו על ידה.⁽²¹⁾

מתניתין

ואלו קדשים, שאף אם עלו על גבי המזבח ירדו אפילו אם הם כשרים, ולפי שאינם

[וכפי שהיה נראה לכאורה פשוטת הסוגיא לעיל מג א], שהרי מבואר לקמן לשיטה אחת שאף העצמות והגידים שאינם ראויים להקטרה כלל, ומשלה בהן האור, יעלו, ובאלו הרי לא חל שום פסול, ועוד, שהרי משנתנו עוסקת אף באימורים אשר אין פסולם בגופם אלא פסולם בא להם מחמת העדר זריקה כשרה, ובאלו הלא פשוט שלא תועיל משילת האור להחיל עליהם דין הכשר זריקה, אלא בהכרח היינו טעמו של עולא משום שנעשו לחמו של מזבח.

אמנם, בכתבי הגרי"ז העלה בשיטת התוס' לעיל [מב ב ד"ה הקומץ], שמשילת האור לבדה אינה מועילה אלמלא שיש כאן גם קדוש מזבח, ורק אם היה בתחילה קדוש מזבח אזי משילת האור מקדשת. אלא שהקשה מדברי התוס' לעיל [יב א ד"ה יום] שכתבו שאף לדעה הסוברת יש פסול שחיטת לילה בבמה, מכל מקום מודה רבי יהודה בזה שהנשחטת בלילה בבמה, אם עלתה לא תרד. ולכאורה, הרי במה אינה מזבח ואינה כלי שרת, ואם כן כיצד היא מקדשת את הפסולים שלא ירדו? ובהכרח היינו משום

שמשילת האור לבדה מקדשתם אף ללא קדוש מזבח.

20. כן פירש רש"י. וביאר הקרן אורה, מה שהוכרח לפרש כן היינו משום שהרי במשנה לא נאמר אלא שלא יעלו, ואם כן למה כווננו דברי עולא בהתייחסו לאלו, ובהכרח היינו משום שדינם שאם עלו ירדו, ועל זה אמר עולא שאם משלה בהם האור לא ירדו. אמנם דעת התוס' לקמן שמשנה זו בדעת רבנן היא הסוברים שאם עלו לא ירדו.

21. בביאור החילוק בין איברים פסולים לעצמות וגידים, כתב בכתבי הגר"ח, [אות נג, בענין אברי חול אין דוחין את השבת], כי באמת דין הקטרה משום לחמו של מזבח אינו מועיל לענין להחזיר למזבח אם ירדו, כיון שכל דין הקטרתם אינו משום חובת הקטרת הקרבן, אלא משום חיובי ודיני המזבח. אלא שבאיברים פסולים, מאחר ועלו ומשלה בהם האור ונעשו לחמו של מזבח, הרי שפקע פסולם מהם, ועתה חל עליהם

ראויים למזבח מחמת שאין עומדים להקטרה אין המזבח מקדשם, ואלו הם:

בשר קדשי קדשים, ובשר קדשים קלים, ומותר העומר, ושתי הלחם, ולחם הפנים, ושירי מנחת, שכל אלו עומדים לאכילה אינם ראויים להקטרה.

והקטורת שדינה להיות מוקטרת על מזבח הפנימי, ועלתה על גבי מזבח החיצון שאינו מקום הקטרתה. (22)

אולם, **הצמר שבראשי כבשים של עולה, שראשה מוקטר עם העור ללא הפשט, (23) וכן שער שבזקן תישים של עולה, והעצמות (24) והגידים, והקרנים, והטלפים,**

הכשר הקטרה, וממילא חובת הקטרתם הנה גם מחמת הקטרת הקרבן. ומה שאין כן עצמות וגידין שאינם ברי הקטרה ולא שייך בהם כלל חיוב הקטרה של הקרבן, ולכן כל דין הקטרתם הנו רק בשעה שהם על המזבח משום שנעשו לחמו, ולא לאחר שירדו ממנו.

22. הקשה השיטה מקובצת, במה שונה קטורת על מזבח החיצון, מנתינת דם המיועד לזריקה בפנים וזרקו על מזבח החיצון, שאף על פי שאינו ראוי לו דינו שלא ירד, כפי המבואר במשנה לעיל!?

ותירץ, כי מזבח החיצון ראוי הוא ל"שם" דם, שהרי מצניו זריקת דם על מזבח החיצון, ומה שאין כן לענין קטורת שאין הוא ראוי לשום קטורת.

23. בחדושי מרן רי"ז הלוי [פסולי המוקדשין, יד ז] נקט, שעור הראש אינו בר הקטרה שהרי אין הוא בכלל בשר, ומה שמקטרים אותו עם הראש היינו רק משום שהתמעט מדין הפשט, וחזר דינו להיות כמו צמר שבראשי כבשים ועצמות וגידין המחוברים לבשר, שעולים עמו מדין "והקטיר הכהן את הכל", כפי המבואר בהמשך המשנה.

ולדבריו קשה לכאורה, מדוע לא נקטה המשנה גם את עור הראש בכלל אלו שדינם להיות נקטרים כשהם מחוברים, הרי דין אחד לו עם הצמר שבראשי כבשים!?

ובאמת, המקדש דוד [טז ו] הוכיח מכאן, שעור הראש עצמו, אפילו אם פרש מהבשר לא ירד [היינו לפי המבואר בגמרא שהעצמות וכו' שפרשו, אם עלו ירדו, וזה אינו יורד], והטעם, משום שבכל מקום הולך העור אחר הבשר ומתבטל אליו חוץ מן העולה שנאמר בה דין הפשט, ומאחר ועור הראש אינו בכלל הפשט הרי הוא ככלל מקום שהולך אחר הבשר ודינו לענין הקרבה כבשר ממש [ומה שאין כן עצמות וגידין שכל דין הקטרתם הוא רק במחוברים, משום דין "והקטיר הכהן את הכל"].

24. א. בחדושי מרן רי"ז הלוי [תחילת הלכות מעשה הקרבנות] מבואר, שכל החילוק בדין העצמות בין מחוברים לשאינם מחוברים היינו דווקא בקרבן עולה, שמאחר ודין זה שאין מקטירין עצמות שפרשו נלמד מן האמור לגבי עולה "ועשית עולותיך הבשר והדם" הרי שרק בה יש דין הקטרת בשר דווקא. ואף האמור "והקטיר הכהן את הכל" המלמדנו שבזמן שהם מחוברים יעלו, דין הוא בהקטרת עולה שבה נאמר פסוק זה. אבל עצמות האימורים של שאר זבחים אף אם פירשו מהאימורים מקטירים אותם, כי מאחר ודין הקטרתם אינו תלוי כלל ב"בשר", ואף לא נתרבו בדין "הקטרת הכל", הרי שענינם אינו תלוי כי אם בנדון אחד: האם עצמות בכלל אימורים הם אם לא, ומאחר והרמב"ם כלל גם את החוליות בכלל האימורים, משמע שאין חילוק בין הבשר לעצמות והכל

שאינם בשר או דם.

שמה תאמר, **אי בשר ודם בלבד נכללו בדין העלאה על המזבח, יכול מוטלת עליו מצווה** א-19 שיחלוץ גידין ועצמות מהבשר ויעלה בשר בלבד לגבי מזבח, תלמוד לומר "והקטיר הכהן את הכל". הא כיצד יתיישבו שני פסוקים אלו הסותרים לכאורה זה את זה? אלא, אם מחוברין הם לבשר יעלו עמו מדין הכתוב "והקטיר הכהן את הכל", ואם פירשו מן הבשר דינם הוא שאפילו אם עלו כבר ומונחים הן בראש המזבח ירדו, מדין הכתוב "ועשית עולותיך הבשר והדם".

ומקשינן: מאן הוא התנא דשמעת ליה דאמר פירשו העצמות מהבשר ירדו, ומשנתנו לשיטתו היא, (1) רבי היא! ולא רבנן, דתניא: נאמר בפסוק "והקטיר הכהן את הכל המזבח", לרבות העצמות והגידין

שכל אלו אינם נחשבים בשר, בזמן שהם מחוברים לבשר יעלו עמו, (25) משום שנאמר "והקטיר הכהן את הכל המזבח" [ויקרא א] ונתרבו אלו בכלל זה כל זמן שלא פרשו מהבשר, אבל אם פירשו מן הבשר לא יעלו בפני עצמם, משום שנאמר "ועשית עולותיך הבשר והדם" [דברים יב], ואלו אינם בכלל בשר או דם ולא נאמר בהם דין העלאה על המזבח.

גמרא

תנו רבנן: נאמר בתורה "והקטיר הכהן את הכל המזבח" הרי זה בא לרבות את העצמות והגידים והקרנים והטלפים שאף אלו נקטרים. יכול שנתרבו להקטרה אפילו אם פרשו מן הבשר, תלמוד לומר "ועשית עולותיך הבשר והדם" בלבד, למעט אלו

בכלל אימורים הוא.

ב. המקדש דוד [ה ג] העלה, כי אף אלו עצמות הראויות לאכילה אינם בכלל בשר לענין הקטרה שדינה הוא רק בבשר ממש. ואף על פי שמבואר בגמרא לעיל [כח א] לגבי עור האליה, שמאחר וראוי הוא לאכילה יש להקטירו [ואפילו אם עור האליה אינו נדון כאליה עצמה], יש לחלק בין זה לעצמות הראויות לאכילה.

ג. עצמות שיש בתוכן מוח, מצדד המקדש דוד [שם] שיש לשבור העצם ולהעלות המוח. אבל אין לומר שמאחר והמוח בתוך העצם, נמצא שלא פירש העצם מן הבשר, ומשום כך יוכל להעלות אותה מבלי לשוברה, זה אינו, כי הרי כל דין זה של חיבורי עולים כעולים, היינו דווקא באופן שבהעלאתם כמו שהם יהיה דין הקטרה על הבשר שאז נחשבת העצם כחבורי עולים, וכיון שכן הרי שבהעלאת עצם והמוח

בתוכה, נמצאת העצם חוצצת בין הבשר לעצי המערכה, ובאופן זה לא מתקיימת הקטרה במוח, וממילא אף העצם אינה בכלל דין חיבורי עולים. אולם השפת אמת לקמן [פו א] כתב, שמפשטות הלשון שעצמות שפירשו אין מעלין משמע אפילו אם יש בהם מוח.

25. כתב השפת אמת, נראה שמחברים אסור לחלוץ אותם מהבשר, וצריך להקטיר הכל, והיינו שדין זה הנו מצווה ולא היתר.

1. כן פירש רש"י. ובתוס' [ד"ה מאן] פרשו, שמשנתנו כדעת רבנן היא, שהעצמות והגידים שפרשו, אם עלו לא ירדו, שהרי במשנה לא נאמר אלא שלא יעלו, ואם כדעת רבי היא היה לה לחדש יותר שאפילו אם עלו - ירדו. וכתב בזבח תודה, יש לומר שמאחר וברישא לגבי